

بسمه تعالی

وزارت صنعت، معدن و تجارت
سازمان توسعه تجارت ایران
معاونت کمکهای تجاری
دفتر توسعه صادرات کالا

تحلیل بازار کشور عربستان سعودی برای ورود کالاهای ایرانی

مجله واردات و صادرات
Import-Export.ir

تهیه کننده: مهندس بهناز کاموسی
اسفند ماه ۱۳۹۳

به کانال تلگرام ما بپیوندید:
@Import_Export

فهرست مطالب

صفحات	موضوع
۳-۴.....	مقدمه
۵-۶	روابط تجاری ایران با عربستان.....
۷	جدول شماره (۱)
۸.....	جدول شماره (۲)
۹	جدول شماره (۳)
۱۰.....	سایر فصل های وارداتی کشور امارات متحده عربی.....
۱۱-۱۲.....	رقبای ایران در بخشهای صادراتی به عربستان.....
۱۳-۱۶	مختصری از فعالیت های تولیدی و تجاری عربستان
۱۷.....	جمع بندی

تحلیل بازار کشور عربستان سعودی برای ورود کالاهای ایرانی

مقدمه

عربستان سعودی، کشوری است با اقتصاد خیلی باز که دولت بر فعالیت‌های عمده اقتصادی کنترل دقیق دارد. حدود ۳۵ درصد محصولات عمده داخلی به بخش خصوصی تعلق دارد. حدود ۹ میلیون کارگر مهاجر در عربستان سعودی مشغول به کارند.

کمبود آب و رشد سریع جمعیت، تلاش‌های دولت را برای خوداتکایی در زمینه کشاورزی محدود کرده است. عربستان سعودی با تورم ۵/۱ درصدی کم‌ترین میزان تورم در خاورمیانه را داراست.

عربستان سعودی در تولید نفت خام، پالایش نفت، پتروشیمی، سیمان، فولاد، کود شیمیایی و پلاستیک، صنعت موفقی داشته است.

بیشترین محصولات کشاورزی عربستان عبارت‌اند از گندم، جو، گوجه فرنگی، هندوانه، خرما، لیمو، تخم مرغ و شیر. در منطقه خاورمیانه، ایران و عربستان بزرگترین تولید کنندگان میگو و لارو میگو به شمار می‌روند.

عربستان سعودی از بزرگ‌ترین قطب‌های گردشگری دینی است. به دلیل واقع شدن کعبه در این کشور، بسیاری از مسلمانان جهان، به عربستان سفر می‌کنند.

عمده‌ترین بازارهای جهانگردی عربستان، اندونزی، مصر، ایران و پاکستان است. بر اساس یک بررسی که با پیش بینی حضور حدود ۲ میلیون مسلمان در مراسم حج سال ۲۰۱۴ در مکه صورت گرفته است، درآمد عربستان سعودی از این مراسم حدود ۸ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار می باشد.

واحد پول این کشور ریال سعودی است. هر دلار آمریکا برابر با ۳٫۷۵ ریال عربستان است. که تقریباً با دلار ۳۰۰۰ تومان هر ریال سعودی حدوداً معادل ۸۰۰ تومان ایران می باشد.

روابط تجاری ایران و عربستان سعودی

ایران قصد دارد با هدف رقابت با عربستان و سایر تولیدکنندگان و افزایش سهم در بازار، قیمت نفت خود در بازار آسیا را کاهش دهد.

پس از تشدید رقابت صادرکنندگان نفت، برای حفظ و افزایش سهم خود در بازار جهانی نفت از طریق ارایه تخفیف به مشتریان جدید و سنتی، ایران نیز برای حفظ جایگاه خود در بازار و با هدف جلوگیری از اشغال این بازار توسط عربستان، تخفیف های قبل توجهی را ارایه کرده است.

ارایه تخفیف های سنگین به مشتریان اولین بار توسط عربستان آغاز شد و به تبع آن سایر تولیدکنندگان نیز سعی کردند با ارایه تخفیف های بیشتر، محموله های نفت خام خود را جذاب تر کنند.

در این میان، با توجه به شباهت نفت سنگین عربستان با نفت سنگین ایران، ارایه تخفیف بیشتر توسط ریاض می تواند به تصاحب بازار نفت ایران منجر شود، بنابراین مسوولان شرکت ملی نفت، قیمت نفت سنگین ایران را متناسب با کاهش قیمت نفت عربستان، کاهش می دهند.

عربستان پنج بازار برای فروش نفت خام خود در اختیار دارد که قیمت نفت خود را در چهار بازار اروپا، آفریقا، آمریکا و شمال اروپا افزایش داده است و تنها در یک بازار آسیا کاهش داده است که همه روی همان یک بازار تمرکز کردند و به بازارهای دیگر توجه نمی کنند.

براساس آمار تجارت خارجی گمرک جمهوری اسلامی ایران در ۱۰ ماهه ۱۳۹۳ میزان واردات ایران از کشور عربستان ۳۹/۵ میلیون دلار و میزان صادرات ایران به عربستان ۱۱۰/۴ میلیون دلار می باشد.

ایران در ۱۲ ماهه ۱۳۹۲ میزان واردات ایران از کشور عربستان ۴۴/۲ میلیون دلار و میزان صادرات ایران به عربستان ۹۱/۴ میلیون دلار می باشد.

این میزان در سال ۱۳۹۱ برای واردات ایران از عربستان معادل ۷۰/۴ میلیون دلار و برای صادرات ایران به عربستان معادل ۱۱۵/۱ میلیون دلار می باشد.

به عبارت دیگر هرچند که صادرات به عربستان تا حدودی افزایش یافته و تراز تجاری ایران با عربستان مثبت می باشد اما استمرار واردات عربستان از ایران و مصرف کالاهای ایرانی تابع دیپلماسی آن کشور می باشد که با توجه به سرمایه گذاری مشترک گازی عربستان باشل امریکا در جهت تامین صنایع تبدیلی پتروشیمی، نیازمند برنامه ریزی در جهت تولید کالاهای رقابتی می باشد.

براساس آمار **ITC** میزان واردات عربستان از جهان در ۹۹ فصل تعرفه ای در سال ۲۰۱۳ معادل ۱۶۳۷۱۲۷۵۰ هزار دلار که در مقایسه با میزان واردات کشور عربستان از ایران بعنوان شصت و پنجمین کشور تامین کننده عربستان سهم کوچک هفت صدم درصد را دارا می باشد.

کشورهای اصلی وارداتی کالا به عربستان عبارتند از: ایالات متحده امریکا ، چین، آلمان ، کره جنوبی، ژاپن، چین تایپه می باشد.

طبق جدول شماره (۱) جمع کل واردات عربستان در ده ماهه سال ۱۳۹۳ در ۶ بخش صنعت، محصولات معدنی، محصولات شیمیایی، پتروشیمی و سلولزی، محصولات کشاورزی، محصولات نساجی و صنایع دستی و محصولات صنایع غذایی معادل ۳۹/۴۶۸/۶۷۴ دلار می باشد.

جدول شماره (۱)

میزان واردات عربستان سعودی از جهان در گروه بندی های زیر (۲۰۱۳)

ردیف	گروه	میزان واردات از کل جهان (هزار دلار)	میزان واردات از ایران (هزار دلار)	فصولی که امارات از جهان واردات دارد	فصولی که ایران به امارات صادرات دارد
۱	صنعت	۶۸۶۴۵۵۹۱	۲۲۵۶۸,۹	۴۹-۶۴-۶۵-۴۶-۴۹	۴۹-۶۴-۶۵-۴۶-۴۹ ۸۹ تا ۹۱ و ۹۴ تا ۹۶
۲	معدن و محصولات معدنی	۲۹۱۴۲۶۲۱	۶۶۳,۳۳۹	۲۵-۲۶-۲۸-۶۸ تا ۸۱	۲۵ تا ۲۸-۶۸ تا ۷۹
۳	شیمیایی، پتروشیمی و سلولزی	۱۷۴۲۹۲۰۲	۶۵۰۵,۴	۲۹ تا ۴۰-۴۴-۴۷-۴۸	۲۹ تا ۳۷-۴۰ تا ۴۴-۴۸
۴	نساجی و صنایع دستی	۱۳۱۸۷۵۹۵	۲۳۳۴,۴	۴۱ تا ۴۳-۴۵-۵۰ تا ۶۳	۴۱ تا ۴۳-۴۵-۵۰ تا ۶۳ ۵۹ تا ۶۱-۶۳ تا ۹۷
۵	کشاورزی	۲۲۹۳۲۶۸۳	۳۰۰۱,۴	۱ تا ۳-۱۰ تا ۱۲-۱۴	۱ تا ۳-۱۰ تا ۱۲-۱۴ ۲۳-۲۴ و ۶۷
۶	مواد غذایی	۱۲۳۷۵۰۵۸	۴۳۹۴,۷	۴-۱۱ تا ۱۵	۴-۱۱ تا ۱۵
	*جمع کل	۱۶۳۷۱۲۷۵۰	۳۹۴۶۸		

*ارقام مربوط به فصل های ۲۷ و ۹۹ مشمول این جمع کل نمی باشد.

جدول شماره (۲)

فصلهای عمده کالای وارداتی عربستان از جهان در گروه بندیهای زیر (۲۰۱۳)

صنعت	(ارزش به هزار دلار)	مدن و محصولات معدنی	(ارزش هزار دلار)	شیمیایی، پتروشیمی و سلولزی	(ارزش به هزار دلار)	نساجی و صنایع دستی	کشوری	(ارزش به هزار دلار)	مواد غذایی	(ارزش به هزار دلار)
۸۴	۲۶۰۹۲۳۶۶	۷۲	۵۹۹۸۹۰۷	۷۴	۳۲۷۱۱۶۶	۶۲	۲۲۱۵۱۲۹	۸۹	۱۹۴۶۲۶۴	۴ ۴
۸۷	۲۳۴۴۹۸۵۹	۳۰	۵۱۲۲۵۴۶	۰۲	۲۷۸۰۲۹۶	۲۷	۲۱۹۶۶۷۹	۴۸	۱۷۸۳۴۶۶	۲۶
۸۵	۱۷۲۴۸۱۳	۷۱	۵۰۸۸۰۷۰	۹۴	۲۳۸۴۳۹۱	۲۹	۲۱۸۶۳۵۷	۸۸	۱۶۶۱۰۴۶	۰۸
۷۳	۷۵۹۱۸۸۷	۹۰	۳۷۰۲۲۴۵	۷۶	۲۳۵۹۲۳۱	۳۸	۲۰۴۶۱۶۶	۳۳	۱۵۷۰۲۹۸	۱۹
۱۰	۶۰۴۹۶۲۱	۳ ۹	۳۳۸۷۳۲۶	۴۰	۲۳۲۵۶۶۷	۰۴	۱۹۶۷۵۶۰	۲۱	۱۵۰۵۱۲۷	۱۷

جدول شماره (۳)

فصل های مهم وارداتی کشور عربستان از جهان (ارزش به هزار دلار (۲۰۱۳))			فصل های مهم صادراتی ایران به کشور عربستان (ارزش به هزار دلار (۲۰۱۳))			
میزان واردات	موضوع	رتبه	میزان صادرات	موضوع	رتبه	رتبه
۵۰۶۸۰۷۰	مروارید، جواهرات و سنگهای قیمتی	۷۱	۱۲۰۱۶۹	نمک، گوگرد، سنگ	۲۵	۱
۲۶۰۹۲۳۶۶	ماشین آلات-آبگرمکن راکتورهای هسته ای و...	۸۴	۵۴۹۷۰	میوه های خوراکی	۰۸	۲
۱۷۷۲۴۸۱۳	الکترونیک و تجهیزات الکترونیکی	۸۵	۲۳۹۴۸	چدن، آهن و فولاد	۷۲	۳
۲۳۴۴۹۸۵۹	وسایل نقلیه زمینی غیر از تراموا، راه آهن	۸۷	۱۳۳۰۲	وسائط نقلیه زمینی غیر از تراموا و راه آهن	۸۷	۴
۱۶۶۱۰۴۶	هواپیما و فضاپیما و قطعات	۸۸	۸۴۵۹	قهوه چای ادویه	۰۹	۵
۷۵۹۱۸۷۷	محصولات از آهن و فولاد	۷۳	۷۲۹۶	فرش و سایر کفپوش ها	۵۷	۶
۸۱۱۷۲۰	لباس و متفرعات لباس کشفاف	۶۱	۲۲۰۲	کشتی قایق شناور	۸۹	۷
۵۹۹۸۹۰۷	آهن و فولاد	۷۲	۱۲۹۹	سایر محصولات نباتی	۱۴	۸
۳۷۰۲۲۴۵	آلات و دستگاههای اپتیک-عکاسی	۹۰	۱۲۶۲	شیر و محصولات لبنی	۰۴	۹
۲۲۱۵۱۲۹	لباس و متفرعات لباس	۶۲	۱۰۹۶	سبزیجات و نباتات	۰۷	۱۰
۳۳۸۷۳۷۶	پلاستیک و محصولات ساخته شده از	۳۹	۸۴۴	روی و مصنوعات از روی	۷۹	۱۱
۲۳۸۴۳۹۱	مبلمان و لوستر	۹۴	۸۱۴	مصنوعات چدن آهن فولاد	۷۳	۱۲
۲۳۲۵۶۶۷	کائوچو و محصولات ساخته شده از	۴۰	۷۵۵	راکتورهای هسته ای	۸۴	۱۳
۱۵۷۰۲۹۸	لوازم آرایشی و بهداشتی	۳۳	۶۹۸	فراورده های سبزیجات	۲۰	۱۴

سایر فصل های وارداتی کشور عربستان عبارتند از :

فصل ۲۸ = محصولات شیمیایی غیرالی	۹۳۶/۶ میلیارد دلار
فصل ۳۰ = محصولات دارویی	۵۱/۲۲ میلیارد دلار
فصل ۶۸ = مصنوعات از سنگ	۵۹۱/۹ میلیارد دلار
فصل ۱۳ = صمغ رزین عصاره نباتی	۳۶/۱ میلیارد دلار
فصل ۳۳ = روغن شبه رزین و فراورده های آرایشی	۵۷۰۱ میلیون دلار
فصل ۳۴ = صابون	۴۹۶,۹ میلیون دلار
فصل ۰۳ = ماهی ها	۳۸۲,۶ میلیون دلار
فصل ۱۹ = فراورده غلات ارد	۱۱۴۲ میلیون دلار
فصل ۲۷ = سوخت های معدنی	۲۱۹۶ میلیون دلار
فصل ۱۸ = کاکائو و فراورده های آن	۵۷۱ میلیون دلار

رقبای ایران در بخش های صادراتی به کشور عربستان

میوه های خوراکی	فصل ۸
مصر فیلیپین آفریقای جنوبی شیلی یمن اکوادور سوریه پاکستان	کشورهای رقیب
۹	رتبه ایران
مواد پلاستیکی و اشیا ساخته شده از	فصل ۳۹
چین امریکا امارات آلمان بلژیک کره جنوبی چین تایپه هلند ایتالیا فرانسه	کشورهای رقیب
ندارد	رتبه ایران
مس و مصنوعات مسی	فصل ۷۴
زامبیا روسیه امارات کنگو هند آلمان قزاقستان شیلی مصر مالری چین	کشورهای رقیب
ندارد	رتبه ایران
محصولات شیمیایی آلی	فصل ۲۹
هند کره جنوبی امریکا چین بلژیک المان عمان ژاپن هلند چین تایپه اندونزی	کشورهای رقیب
۲۲	رتبه ایران
سبزیجات - نباتات و ریشه ها	فصل ۷
مصر سوریه چین هند استرالیا امارات یمن هلند ترکیه کانادا	کشورهای رقیب
ندارد	رتبه ایران
آهن و فولاد	فصل ۷۲
ترکیه مصر ژاپن چین امارات کره جنوبی روسیه انگلیس بحرین چین تایپه هند	کشورهای رقیب
۱۲	رتبه ایران
فرش و سایر کفپوش ها	فصل ۵۷
ترکیه امارات چین امریکا سوریه تایلند هند	کشورهای رقیب
۱۱	رتبه ایران
نمک، گوگرد، سنگ	فصل ۲۵
هند امارات مصر چین ترکیه امریکا انگلیس فرانسه المان اسپانیا قطر	کشورهای رقیب
ندارد	رتبه ایران

رقبای ایران در بخش های صادراتی به کشور عربستان

فصل ۷۹	روی و مصنوعات از روی
کشورهای رقیب	کره جنوبی استرالیا روسیه اسپانیا هند امریکا مالزی
رتبه ایران	ندارد
فصل ۷۸	سرب و مصنوعات از سرب
کشورهای رقیب	هند تانزانیا انگلیس روسیه اکراین افریقای جنوبی استونیا مالزی لبنان
رتبه ایران	۲۰
فصل ۳۲	رنگ ها، صمغ ها، رزین ها
کشورهای رقیب	امارات چین المان ژاپن انگلیس امریکا اسپانیا هلند هند کره جنوبی سنگاپور
رتبه ایران	ندارد
فصل ۱۲	دانه های روغنی
کشورهای رقیب	امریکا برزیل پاراگوئه مصر اسپانیا سودان اتیوپی یونان استرالیا هند چین
رتبه ایران	ندارد

مختصری از فعالیت های تولیدی و تجاری عربستان و وضعیت تراز تجاری کشور ایران با عربستان

صادرات نفت خام تقریباً " ۹۵-۹۰ درصد درآمدهای صادراتی و ۷۰-۸۰ درصد درآمد دولت عربستان سعودی را تشکیل می دهد.

این میزان درآمد ۴۰ درصد تولید ناخالص داخلی این کشور را تشکیل می دهد. به همین دلیل اقتصاد عربستان سعودی علیرغم تلاش هایی که برای عدم تکیه اقتصادی بر منابع نفتی صورت گرفته به شدت وابسته به نفت است و با افزایش یا کاهش درآمدهای نفتی نوسان می کند.

این درآمدها بیشتر صرف پروژه های توسعه ای، هزینه های آموزشی، پرداخت قروض دولت به بخش عمومی می شود.

علیرغم این درآمدهای سرشار، عربستان با کاهش قیمت جهانی نفت در سال ۲۰۱۳ باچالش های جدی اقتصادی رو به رو است.

نرخ بالای بیکاری (نزدیک ۱۳ درصد از اتباع این کشور) رشد بالای جمعیت و نیاز شدید به افزایش مخارج دولت از جمله این مشکلات به حساب می آید.

علاوه بر این، عربستان با مسائل و مشکلات اقتصادی ناشی از حملات تروریستی مواجه است و این مسئله تاثیر منفی بر روند فعالیت های توسعه اقتصادی در این کشور دارد و هزینه های زیادی را به آن تحمیل می کند.

اقتصاد عربستان در اختیار شرکت های بزرگ دولتی مانند آرامکو (با ۵۴۰۰ کارمند و کنترل ۹۸ ذخایر نفتی عربستان) و سابیک **Arabic Basic Industries Saudi** یازدهمین شرکت تولید کننده مواد پتروشیمی جهان (قرار دارد و حرکت به سمت اصلاحات اقتصادی در عربستان بسیار کند پیش می رود.

با پیوستن به سازمان تجارت جهانی عربستان به سمت اصلاحات اقتصادی سوق داده شد اما این کشور با سرعت اندکی در این راه پیش می رود.

به طور کلی عربستان حرکت آهسته و محتاطانه ای به سوی کاهش هزینه ها و کمکهای دولتی، افزایش مالیات یا اصلاحات بخش مالی دارد.

• صنعت نفت و گاز

عربستان سعودی با ۹/۲۶۱ میلیارد بشکه ذخیره اثبات شده تقریباً " یک چهارم ذخیره نفت دنیا را در اختیار دارد. اکثر این ذخایر در هشت میدان بزرگ قرار دارند.

قوار بزرگ ترین میدان نفتی جهان با ۷۰ میلیارد بشکه ذخیره اثبات شده و صفانیه

بزرگترین میدان نفتی فلات قاره جهان با ۳۵ میلیارد بشکه ذخیره اثبات شده، در این کشور قرار دارند.

قوار میدان غول‌آسایی است که به تنهایی نصف ظرفیت تولید عربستان را دربرمی‌گیرد. ظرفیت تولید عربستان سعودی تقریباً " ۱۱- ۵/۱۰ میلیون بشکه در روز برآورد می‌شود. مقامات عربستان مدعی هستند این ظرفیت را " به سادگی " می‌توانند به ۱۵ میلیون برسانند و ۵۰ سال آن را حفظ کنند.

چالش عمده مقابل این ادعا افت تولید نفت در میادین این کشور است که از ۱۲- ۵ درصد گفته شده است.

مطابق این آمار عربستان برای حفظ ظرفیت تولید خود سالانه باید ۵۰۰ تا ۱ میلیون بشکه ظرفیت جدید ایجاد کند.

آرامکو نرخ تخلیه طبیعی مخازن خود را ۲۸ درصد برآورد کرده است هرچند برخی از متخصصین نفتی این عدد را بیشتر برآورد می‌کنند. برنامه‌های توسعه مخازن نفتی در عربستان به طور عمده عبارتند از :

▪ توسعه میدان شبیه برای تولید ۳۰۰ هزار بشکه در روز در چند سال آینده به ارزش قرار داد ۵/۲ میلیارد دلار

▪ توسعه میدان خوریس بمنظور افزایش ۲/۱ میلیون بشکه ای نفت عربستان به ارزش ۳ میلیارد دلار

▪ قراردادی با شرکت های اسنامپورگتی (\$m۶۳۰) و تکنیپ - کوفلیسکس (۳۶۰ میلیون دلار) بمنظور ۸۰۰ هزار بشکه در روز افزایش ظرفیت تولید

▪ افزایش تولید میدان حراده به ۹۰۰۰۰۰ بشکه در روز با قراردادی به مبلغ ۲۸۰ میلیون دلار تا فوریه ۲۰۰۶

▪ تولید ۱۷۰ هزار بشکه میعانات گازی از میدان حراده

▪ افزایش تولید از منطقه بی طرف میان کویت و عربستان

• صنعت پالایش

عربستان هشت پالایشگاه با ظرفیت پالایشی ۷۵/۱ میلیون بشکه در روز دارد و ۶/۱ میلیون بشکه ظرفیت پالایشی نیز در ماوراء بحار دارد. برخی از طرح‌های مهم این صنعت عبارتند از:

▪ مشارکت در شوشل گروپ برای تامین خوراک و شراکت در پالایشگاهی در ژاپن به ظرفیت ۳۰۰ هزار بشکه در روز در ۲۰۰۴

▪ امضای موافقت نامه با هند برای سرمایه گذاری پالایشی در این کشور

• صنعت گاز

در ژوئن ۲۰۰۳ عربستان اعلام کرد مذاکراتی با کمپانی های خارجی جهت سرمایه گذاری ۲۰-۱۵ میلیارد دلاری در صنعت گاز انجام داده است. پس از آن عربستان طرح‌های بزرگی را بصورت مجزا با شرکتهای خارجی آغاز نمود.

برخی از طرح های عمده توسعه گاز این کشور عبارتند از:

▪ تکمیل پروژه ۴ میلیارد دلاری پالایش گاز همراه در هاویه به ظرفیت ۴/۱Bcf.

-
- قرارداد ساخت بزرگترین **NGL** جهان توسط فاسترویل در حراده در سال ۲۰۰۵.
 - قراردادهای اکتشاف و توسعه میدان با شرکت های خارجی در سال ۲۰۱۱ مانند لوک اوایل روسیه، ساینوپک چین و شل و داچ شل و

جمع بندی :

پیش بینی افزایش تراز تجاری ایران با عربستان به واسطه وجود ذخایر عظیم نفت و گاز دو کشور و نیز دیپلماسی سیاسی کشور عربستان به واسطه سرمایه گذاری های مشترک با کشورهای غربی و بهره برداری از منابع مشترک پالایشگاهی در هاله ای از ابهام می باشد و بازار ایران به منزله بازار مقطعی برای کشور عربستان می باشد.